

Nagovor na Psalam 85, 9-12

Pastorica Karen Hinrichs, Evangelička crkva pokrajine Baden, Njemačka

„Ja slušam ono što kaže Bog,
Gospod; on kaže: „Mir“ za njegov
narod i njegove vjenike, ali da se
oni ne vrate ludosti svojoj!
Njegov je spas sasvim blizu onima
koji ga se boje, i slava će boraviti
u našoj zemlji.
Vjernost i istinitost su se susrele,
one su zagrlile Mir i Pravdu.
Istina klija iz zemlje, a Pravda se
priginje s neba.“

(Psalam 85, 9—12, Ekumenski prijevod)

Let me hear, what God the Lord will speak,
for he will speak peace to his people,
to his faithful, to those who turn to him in their hearts.
Surely his salvation is at hand for those who fear him,
that his glory may dwell in our land.
Steadfast love and faithfulness will meet,
righteousness and peace will kiss each other.
Faithfulness will spring up from the ground,
and righteousness will look down from the sky.

(Psalam 85, 9-12, New Revised Standard Version, anglicised edition, Great Britain 2011)

Drage sestre i braćo,

Pravda i mir će se zagrliti! Ove riječi nade vodeća su misao na našoj Konferenciji i na ovoj Službi Božjoj. Pravda i mir će se toliko približiti da će se poljubiti. Stih se može i tako razumjeti. Što ova nada za nas znači?

Okupili smo se iz mnogih zemalja, svatko od nas je „čvor“ u Church and Peace-u, mreži koja obuhvaća cijelu Europu. Kao kršćanke i kršćani iz različitih zajednica i župa, komuna i crkava, službi

za mir i mirovnih organizacija, jesmo „zajedno na putu pomirenja u rascjepkanoj Europi“. Tako stoji u pozivnici na ovu Konferenciju. Kakvu nadu imamo za Europu?

Rascjepkana Europa – to je dio svijeta kojem je osobito potreban Božji Duh i evanđelje. Rascjepkana, nemirna Europa, ona koja izvozi oružje i nasilje. Ovakva današnja Europa treba novu, vodeću ideju budućnosti. Ideju koja će oduševiti i mlade ljude. Treba veliku viziju u kojoj će se različiti ljudi ponovno moći pronaći.

Za nas, kao ljude koji vjeruju u Boga, takva vizija leži kao temelj u Psalmu 85 i općenito u poruci Biblije. Jer u Bibliji se uvijek radi o ovim dvjema međusobno uključujućim idejama: o pravednosti i miru za sve ljude. Isus Krist govori o Božjem Kraljevstvu te naziva blaženima one koji uspostavljaju mir, koji žedaju i gladuju za pravednošću.

„Kraljevstvo Božje su pravednost, mir i radost Duha Svetoga.“

„The kingdom of God is justice and peace and joy in the Holy Spirit“

To smo pjevali. I to je poruka evanđelja sažeta u jednoj jedinoj teološkoj rečenici iz Poslanice Rimljanima (Rim 14, 17).

Psalam 85 kaže: Pravednost i mir zajedno pripadaju s prijateljstvom, milošću, s dostojanstvom i Bogom, s Božjom milošću i milostivošću, u koje se uzdamo.

„Kraljevstvo Božje su pravednost, mir i radost Duha Svetoga.“ Iz ove velike nade crpimo snagu za budućnost: U Božjem Kraljevstvu će ljudi iz cijeloga svijeta, s istoka i zapada, sjevera i juga, zajedno sjesti za jedan stol, i konačno, konačno živjeti u miru i pravednosti, u slobodi i dostojanstvu. Sve to čini Kraljevstvo Božje – kao i radost! Zar ne da su malo sreće i radosti dio života? Kao što su dio života i ljubljenje i grljenje, pjevanje i sva živopisna zajedništva. (Jedan slični dio predokusa svega toga kušamo pri svakoj našoj Konferenciji i susretu Church and Peace-a)

Zajedno smo na hodočašću pravednosti i mira. Svaka i svaki od nas predstavlja jednu manju ili veću grupu ljudi, koji se na različite načine u svojim mjestima i regijama zalažu za pomirenje te rade na zajedništvu. Istovremeno nadilazimo granice svojih država, kao mreža Church and Peace, nastojeći pridonositi jednoj drugačijoj kulturi u Europi, kulturi nenasilja. Ima nas malo, manjina smo, također i u Crkvama, koja se sasvim jasno zalaže za promjenu društva, prevladavanje rata te za nenasilje i transformaciju sukoba. Na razini Europe i naših vlastitih zemalja i regija možemo postići vrlo malo. I to samo ako nam Bog dadne snagu, hrabrost i mnogo strpljenja. Ali nećemo zbog toga rezignirati i živjeti samo svoje privatne živote. Pozvani smo slijediti Isusa Krista i vjerujemo Božjemu Duhu, koji je snažan u slabosti. On nam daje snagu i odmor.

Tako, u sasvim različitim mjestima, s malim ograničenim snagama pokušavamo rascjepkanu Europu učiniti boljom, ljudima prijatnom, malo pravednijom i slobodnijom. Razmišljamo globalno i djelujemo lokalno – drugačije ne ide.

Koliko je nužna Europi – kao i cijelome svijetu – jedna velika globalna nada! Jedna globalna vizija zajedništva u miru i pravednosti. Hoćemo li uspjeti održati budnom tu veliku nadu? Barem u mjestima i područjima gdje živimo?

Kako izgleda ovakva Europa iz perspektive Engleske, Londona? Kako ljudi razmišljaju o Europi nakon nedavnog Brexita? Europa – to je zasigurno nešto više od Europske Unije. To je dobra stara Europa, koju često naknadno hvalimo. To je moderna Europa sa svojom strašnom poviješću ratova i razaranja. To je današnja Europa puna napetosti i raskola.

Europa: Sve te zemlje između Velike Britanije i Rusije, između Norveške i Sicilije, Portugala i Islanda, između juga Španjolske i sjevera Litve, Ukrajine i Francuske, između otoka južnih obala Grčke i sjeverno-škotskih Hebrida. Ako sve probleme ostavimo po strani, samo na trenutak, i zamislimo da lebdimo balonom iznad ovih zemalja. rekli bismo: Nije li ovaj kontinent tako veličanstven komad Zemlje! Životni prostor za koji zahvaljujemo Bogu! Jedan vrijedan dio stvorenja koji nam je povjeren na čuvanje. Jedno bogatstvo krajolika i prirodnih okruženja. Veliko bogatstvo bregova, mora i jezera, otoka i rijeka, gradova i sela. Da, Europa je usprkos mnogim problemima raznolika mješavina različitih darovitih ljudi, tradicija, jezika, glazbe i umjetnosti u svakom obliku.

Bogu hvala na svakom uspjelom zajedništvu! Na nadilaženju duboko ukorijenjene slike o neprijatelju. Bogu hvala da je uspjelo pomirenje među narodima Europa nakon dva svjetska rata. Nije posvuda, ali jest u velikom dijelu. Bogu hvala: za svaki zid, koji je srušen, kao i zidovi u glavama i srcima Europljana.

Bogu također izražavamo molitve i želje. U 2018. smo i svjesni da ima mnogo patnje. Mnogi ljudi su uplašeni te pate zbog novih zidovima, izopćavanja i isključivosti. Mislimo na izbjeglice koji se utapaju u Sredozemnome moru. Na ljude koji su svim mogućim obrazloženjima vraćeni natrag u svoju zemlju, siromaštvo i strah za svoj život. Mislimo na sve ljude koji žive u krajnjem siromaštvu, usred Europe.

Ne, današnja Europa nije mjesto mira! I ne mogu više slušati govore koji tvrde da od sedamdesetih godina imamo mir u Europi. To je prividni mir! Mi smo nasilje i rat samo izveli na europske granice i šire. Tvrdoća i brutalnost su neizmjerni te pogađaju osobito siromašne.

Što nam danas, u rascjepkanoj Europi, u realnosti punoj nepravde i nasilja, govori vizija iz Psalm 85?

Ostaje jedna velika nada, jedna velika vizija: Pravednost i mir će se sastati, susresti, poljubiti. I pravda će s neba zasjati i Zemlju preobraziti. To je naša nada, za Europu i cijeli svijet.

Ne stoga što mi imamo moć promijeniti svijet. Nego jer se Bog za to brine! Jer je Božje kraljevstvo već počelo rasti! To je velika nada za nas u Church and Peace-u. Nada koju dijelimo sa svom braćom i sestrama vjernicima iz različitih zemalja Europe i diljem svijeta. I sa svim ljudima dobre volje, koji su s nama na mnogim hodočašćima pravde i mira. Vizija Psalm 85 ima potencijal u kojemu se i ljudi drugih religija mogu iznova pronaći.

Bog hoće mir i pravednost za ovaj svijet. To dvoje je nerazdvojivo povezano. I to ne na nekom apstraktnom, filozofskom nivou, nego na sasvim konkretnom. Bez pravednosti, bez jednog pravednog društvenog sustava, nema trajnog mira, niti u jednoj regiji, nit globalno. Posvuda, gdje vladaju oružani sukobi i građanski ratovi, vidimo: Bez mira nema nikakve pravednosti te vlada samo zakon jačega ili jače naoružanog. Za pravedni mir moraju pravednost i mir dolaziti zajedno te biti u zagrljaju. (Kao što je prikazano na ilustraciji Psalma 85 u Stuttgartske knjizi psalama iz devetoga stoljeća.)

U našoj je pjesmarici otisnut i slikovni prikaz Psalma 85 za naše vrijeme. Ovo umjetničko djelo nastalo je kroz radionicu sa sudionicima međunarodne ekumenske konferencije partnerstva, koja je održana 2010. godine u njemačkom gradu Essenu. Tema konferencije bila je "Prevladavanje nasilja - za kulturu pomirenja". U radionicama su tekstovi iz Biblije umjetnički osmišljeni zajedno s mladim ljudima, kao i ova prekrasna slika Psalma 85 na dugoj traci tkanine.

„Pravda će se i mir poljubiti“ stoji na njemačkom.

Vidimo žarko sunce, sunce pravednosti. „Pravednost će zasjati s neba“ stoji u našem Psalmu.

Lijevo i desno na zrakama Sunca, koje sačinjavaju križ, sjede dvije šarene golubice mira na granama velikog stabla. Pravda i mir pripadaju zajedno. U sredini slike brat – je li to Isus? – širi ruke da blagoslovi i kaže: „Mir bio sa svima vama.“

Uzbudljiva je vaga u gornjem dijelu slike: u gornjoj ljusci sjedi leži Justicia, zakon ili pravednost. U donjoj ljusci leži Dominio. Moć i vlast. One pretežu u našem svijetu, zbog toga je vaga nagnuta.

Ovo je realnost: Moć i ugnjetavanje određuju živote mnogih milijuna ljudi. Nepravedni uvjeti trgovanja, eksploatacijsko gospodarstvo uvijek čine jednu manjinu sve bogatijom i moćnijom. A mnoge, mnoge milijune ljudi sve siromašnijim i ovisnijim. Pogotovo na globalnom jugu, glad, nasilje i rat stvoreni su kroz sustav moći ili Imperij globalnog sjevera: ovdje nazvanog Dominio.

Nemojmo si olakšavati: Svi smo mi upetljani svojim načinom života i svojom potrošnjom u ekonomski sustav koji vodi iskorištavanju ljudi i koji klimu i ekološki sustav ove planete izbacuje iz ravnoteže. Ovakav način gospodarenja ubija ljude i prirodu.

Sasvim izravno – i bez okolišanja (upetljani smo*) i u uništavanje čitavih područja, zemljišta, trgovinu oružja, oružane sukobe. Ne bismo li konačno trebali poslušati Božji glas? Tako pita Psalam. Počinjemo razumijevati: mi se moramo obratiti, kako bi dobar život bio svima omogućen.

„Dobar život za sve“ – to je latinoamerička vizija za pravedniji i mirniji svijet, pokušaj jedne nove teologije oslobođenja od kumira našega vremena. Što možemo učini mi u Europi? Barem kao prvi, praktični korak? Slika daje dva od mnogih mogućih odgovora:

Prvi: Možemo podržati pravednu trgovinu. Ispod lijeve strane vidimo obrise Europe i nekoliko ljudi bijele boje kože. Iznad njega nalazi se tabla čokolade. Nešto više nalazi se južnoamerička beračica

kakaa s nekoliko zrna kakaa koji se pretvaraju u čokoladu. Na svakom redu čokolade riječ: „Hvala“ stoji na drugom jeziku. Druga ideja prikazana je na donjem desnom kutu slike: tu vidimo zastavu Namibije čovjeka s novčanicom u ruci – stotinu Namibijskih dolara. Na njoj su slova B-I-G koja označavaju „Basic Income Grant“ – bezuvjetni osnovni dohodak.

Pilot projekt u jednom selu u Namibiji već je prije nekoliko godina pokazao da jedan takav osnovni dohodak može svakom čovjeku stvoriti mogućnost za obrazovanje i medicinsku skrb. Mnogi su uspjeli značajno poboljšati ekonomsku situaciju obitelji vlastitim vještinama. Osnovni dohodak sada će se testirati u mnogih drugim mjestima i nadamo se da će to također uvjeriti sve više političara u Europi.

Slika Psalma 85 u cjelini je lijepa te iz nje progovara mnogo mudrosti: Pravednost i mir pripadaju zajedno. Pravednost svijetla poput Sunca s neba kada se slijedi Božju volju. Kada se okrenemo od vjere u kumire našega vremena te začujemo Božji glas, tada ćemo drugačije postupati i ostaviti mnoge stvari. Odvratiti se od idola moći i bogatstva, nasilja i pohlepe.

Kako je divno izraženo u Psalmu 85: Želimo čuti Božji glas. Bog govori: „Mir!“ ljudima, njegovim ljudima, također i danas: Neposredno, kroz riječi Biblije i kroz Isusa Krista, njegovo propovijedanje i njegova djela. Bog nam govori i kroz Duha Svetoga, kojeg iznova i iznova tražimo. Ono što govori Bog je u svakom slučaju i na svakom jeziku: „Mir!“

Stoga molimo Boga mira za sva naša hodočašća. U malim i velikim, teškim i lakim putovima molimo za snagu, ljuba i strpljenje.

Uzdamo se u Isusa Krista, koji nam je nadu Božjeg kraljevstva položio u srca. On širi ruke i govori: Mir bio s vama. Mir bio sa svima vama!

Amen.